

Miltä kuulostaa radiotoimittajan työ?

*

haastattelussa

ROSANNA MANTILA

Elisabeth Weyner

Miltä kuulostaa radiotoimittajan työ?

“Tervetuloa MUSAMUSAn pa-riin!” Näin alkaa Radio Hel-singin musiikkiaiheinen ohjelma, jota juontavat siskokset **Rosanna ja Roosa “Mandeloz” Mantila.**

Haastattelin artikkelia varten musiikkitiiteen alumnia, radio-ohjelman juontajaa sekä tiedottajaa Rosanna Mantilaa. Mantilan elämään on aina sisällytynyt vahvasti musiikki. Hän on käynyt Oulussa Madetojan musiikkilukion ja oli pitkään sitä mieltä, että jatkaisi uraansa ammattimuusikoksi.

- Mutta sitten koulujen ovet ei auennutkaan, kuten mä ajattelin, että ne aukeis, niin sitten mä jäin pohtimaan siinä, että, no, jäänkö mä hakemaan tätä vai onko se, mitä mä musiikilla haluan tehdä. Kuitenkin halusin sivistää itseäni ja mua kiinnosti yliopisto.

Mantila päätyi hakemaan Helsingin yliopiston musiikkitiiteen koulutusohjelmaan vuonna 2016 ja totesi valintansa oikeaksi, sillä häntä kiinnosti musiikin opiskelu yhteiskunnallisesta, poliittisesta, kulttuurisesta ja sosiaalisesta näkökulmasta. Musiikkitiiteestä Mantila ei ollut aikaisemmin kuullut, vaikka hänellä on musiikin opiskelutaustaa. Kun hän esitteli idean musiikkitiiteen opinnoista perheenjäsenilleen, oli ala

heillekin täysin uusi asia, ja he kuvittelivat Mantilan valmistuvan koulutuksesta musiikinopettajaksi. Opintojen aikana Mantilalle alkoi muodostumaan kiinnostusta mediaa, sananvapautta ja sensuuria kohtaan, ja hänen pro gradu -tutkielmansa käsittelevät näitä aiheita.

- Poliittiset teemat ja jotenkin ne agendat, mitä monilla siellä taustalla voi olla, niin ne alkoi kiinnostamaan. Oli kursseja, joissa päästiin enemmän feministisiin tai historiallisiin kysymyksiin siitä, että millä tavalla tietyt ihmisryhmät vaiennetaan musiikista ja jotkut jää pimentoon ja joitakin nostetaan esiin... Niin ehkä sitten sellaiset kurssit erityisesti kiinnostivat lopulta kuitenkin.

Podcastista radioaalloille

Yliopistossa opiskelun tuoma analyttinen ajattelu sekä musiikillinen luova tausta valmistelivat paremmin kuin hyvin Mantilan tuleviin työtehtäviin niin viestinnän puolella kuin radiotoimittajan työssä. Ennen kuin MUSAMUSA siirtyi Radio Helsingin puolelle, tehtiin ohjelmaa aluksi podcastina. Idea lähti siitä, kun Mantilan sisko Roosa oli pitkään pohtinut musiikkiaiheisen podcastin tekemistä, sillä niitä ei ollut vielä paljon tarjolla suomeksi silloin vuonna 2019,

kun podcastin äänittäminen alkoi.

- Tokihan on kaikkia radio-ohjelmia tai muita ohjelmia, missä käsitellään musiikkia, mutta ehkä myöskin tuntu siltä, että ne pyöri aika paljon soittolistojen ympärillä, mitä isommilla radiokanavilla on, että sitten tavallaan keskustellaan niistä kuumimmista isoista artisteista, kun tiedetään, että pinnan alla kuplii hirveesti kaikkea muutakin.

Nopeasti podcastin suunnitteluvaiheessa siskokset törmäsivät ongelmaan: he eivät voi soittaa musiikkia podcastissaan, sillä se maksaisi todella paljon. Musiikkiaiheinen podcast toi rajoitteita siihen, miten voi puhua musiikista ilman, että soittaa musiikkia. Lopulta syntyi idea yhdistää Rooson poliittisen historian opiskelutausta sekä Rosannan musiikkitiiteen tausta, ja näin yhteiskunnallinen konteksti tuotiin musiikkiin. Ensimmäisen jakson aihe käsittelevä naisten asemaa musiikissa.

- Sitten me lähdettiin siitä, että otettiin yhteiskunnallisia teemoja aina vuorotellen, vaikka nationalismi musiikissa, mitä esiintyy Black metallissa tosi paljon, tai ekologisuus... Sitten se jotenkin alkoi jalostumaan siitä, ja koko ajan palloteltiin sen kanssa, miten me voidaan pitää asiaohjelmaa, missä ihmiset voivat tutustua näihin aiheisiin musiikista, mutta kuitenkin, että on viihteellistä ja kansantajuista.

Podcastin edetessä Mantilat reflektoivat jatkuvasti tekemistään ja aiheita, mitkä kiinnostavat heitä ja mitkä kiinnostaisivat kuuntelijoita. Podcastia tehtiin DIY:nä makuuhuoneessa kaksi vuotta, minä aikana kuuntelijakunta alkoi hiljalleen kasvaa. Lopulta radiolta tuli kiinnostusta MUSAMUSAA kohtaan ja siskokset siirtyivät makuuhuoneesta studioon tekemään podcastia.

- Niin se jotenkin mahdollisti tietenkin sen, että kaikki puitteet on paremmat

ja sitten on ihmisiä auttamassa vaikka tekniikan kanssa tai tuottaja, jonka kanssa voi pallotella niitä asioita... MUSAMUSA oli vuoden verran podcast-muodossa radiossa, se tuli sen tunnin verran aina ilman musiikkia.

Radiolta tuli ajatus lopulta siitä, että ohjelma kaipaisi myös musiikkia, ja ohjelma piteni kahteen tuntiin. Koska MUSAMUSAn juontajat halusivat pitää ihmiset, jotka kuuntelevat heidän ohjelmaansa podcastin muodossa, päättivät he leikata mai-nokset ja musiikit pois ja julkaista siten saman ohjelman podcastina.

Radiotoimittajan työn ilot ja haasteet

Radioon siirtymisen seurauksena mahdollisuudet ovat kasvaneet ohjelman sisällön suhteen. Radiokanavalla työskentely on mahdollistanut sen, että vieraita on paljon helpompi pyytää studioon vierailulle ja että on päässyt festareille haastattelemaan bändiä tai artistia. Vaikka arki on rankkaa ja viikoittain ilmestyvä radio-ohjelma vie joka päivä aikaa ohjelman ja soittolistojen suunnitteluun sekä sosiaalisen median tilin ylläpitämiseen, työn lopputulos palkitsee siinä muodossa, että ohjelmalla on alati kasvavasti kuuntelijoita. Jo podcastin alku-aikoina vuorovaikutteisuus kuuntelijoiden kanssa on ollut tärkeää ja keskustelevaa sekä on antanut varmuutta siitä, että käsiteltävät aiheet ovat olleet tärkeitä kuuntelijoille. Parasta on ollut, kun kuuntelija on laittanut viestiä ja kertonut jonkin aiheen tuoneen uusia näkökulmia tai kuulleen uutta musiikkia.

Nyt vuorovaikutteisuus on korostunut siinä, että kuuntelijat voivat laittaa suoraan studiolle viestiä, joko kommentoidakseen tai toivoakseen kappaleita, ja suorassa lähetyksessä juontajat voivat vastata

kuuntelijoiden viesteihin. Jotkut asiat eivät ole muuttuneet radioon siirryttäessä:

- Se on jotenkin hienoa, ja sitten ehkä jotenkin tuntuu, että sen myötä, kun oli tehnyt tätä podcastia, oli tullut semmoista itsevarmuutta siitä, että haluaa asioiden olevan oikein, jos puhutaan oikeista asioista. Mutta jotenkin tavallaan se, että ne voi esittää kuitenkin rennosti keskustellen, ja mä ainakin itse luotan tosi vahvasti huumoriin, että asioita voi käsitellä huumorin kautta ilman, et se vetistää niitä toki. Hyvä maku pitää aina pitää mielessä, niin jotenkin tuntuu, että se semmoinen sopiva viihteellisyys on pysynyt myöskin.

Parasta radiotoimittajan työssä on saada omantyylinen keskustelu tuotua muiden kuultavaksi, oli se sitten tietynlaisen musiikin fiilistelyä tai tärkeiden aiheiden esiintuomista.

Naisviha kuuluu radiossakin

Mantila toteaa, että radioon siirtyessä negatiiviset kommentit ovat korostuneet ja toimittajana hänen on täytynyt kasvattaa paksumpi nahka. Ei ole hyväksyttävää, että saa erilaista kohtelua verrattuna miehiin, mutta se on ollut tiedossa oleva asia. Aiheet, joita MUSAMUSA käsittelee, ovat feministisiä tai feministisestä näkökulmasta ja ovat saaneet juontajat pohtimaan, kuinka paljon kantaa haluavat ottaa ohjelmassaan, jos joku laittaaakin ilkeää kommenttia chatiin.

- Siinä meinasi tulla vähän semmoista ujoutta sitten sen oman persoonan ja tekemisen kanssa, kun huomasi sitä

naisvihaa, mitä sieltä chatista myöskin voi tulla, että ne varjopuolet myöskin siinä tekemisessä, kun tulee jotain huora-viestiä tai jotain, että miten paska ohjelma ja taas nää ämmät täällä puhuu.

Samalla myös korostuu sukupuolten välinen epätasa-arvo. MUSAMUSA keskittyy erityisesti rock- ja hevimusiikkiin, joka on historiassa ja valitettavasti edelleen tunnettu miesvaltaisena genrenä.

- Oli asioiden kyseenalaistamista. Siinä on jotenkin niitä kaksoisstandardeja tavallaan siinä, että huomasi, että jos meillä vaikka oli mies vierana ja se mies puhuu niistä samoista asioista, niin hän sai ylistystä. Mutta kun me puhuttiin

niistä, niin me saatiin jotenkin mollausta, niin tavallaan huomasi sen, että kun ei ollut tottunut semmoiseen.

Chattiin tulee joskus viestejä, jossa kyseenalaistetaan naisten tietoutta asioihin.

- Selkeästi se on vaan siis sitä sukupuoleen katsomista, että sen takia te ette tiedä. Sitten kun on vaikka musiikkiohjelmassa

kaksi miestä puhumassa näistä asioista, niin kyllä välillä, kun seuraa vaikka jotain somekommentointia tai vastaavaa, niin jotenkin se on hyvin paljon armollisempaa se keskustelu, vaikka se ohjelman tyyli ja keskustelun tyyli on hyvin samanlaista kuin vaikka meillä... Eikö me voitaisi puhua näistä asioista jotenkin vaan asioina, ilman että tarvitsisi miettiä sitä, että mikä mun sukupuoli on.

Ajoittain ohjelma saa myös palautetta siitä, miksi siellä ei soiteta naisten tekemää musiikkia. Palaute on tärkeä, ja siihen

MUSAMUSA. Kuva: Radio Helsinki

kuuluukin kiinnittää enemmän huomiota. Mantila kuitenkin huomauttaa, että ei voi olla pelkästään naisten vastuulla soittaa naisten tekemää musiikkia, sillä he haluavat soittaa hyvää musiikkia sukupuoleen katsomatta. Hän toivoo, että ongelmaan tarttuisivat kaikki ja pyrkisivät oikaisemaan sitä ohjelmissaan.

Ongelma kukkii siis edelleen vahvasti myös radiossa, ja Mantila kaipaisi kovasti muutosta radioskenessä: naistekijöille olisi tarvetta tekemään erilaisista genreistä radio-ohjelmia, sillä edelleen tiettyjen musiikkityylien asiantuntijat ovat usein miehiä. Nykyinen keskustelukulttuuri on sellaista, että monia saattaa pelottaa puhua asioista, ja Mantila kokee, että radio ja muu media voisi olla hyvä väylä siihen, että asioista voitaisiin puhua. Radio voisi myös pyrkiä pois portinvartijuudesta ja soittaa muutakin musiikkia kuin vain top 10 -listalla keikkuvia hittejä.

Miten musiikkitiede on auttanut työelämässä?

Kysyttäessä tätä kysymystä Mantilalta vastaus tuli hyvin vaivattomasti. Musiikin yhteiskunnallisen raamin tunnistaminen ja sen ymmärtäminen sekä yliopiston tarjoama analyyttinen ajattelu ovat auttaneet käsittämään, että asiat eivät ole mustavalkoisia. Radio-ohjelman lisäksi Mantila tekee päivätöikseen viestintää Muusikkojen liitossa, ja siinä kirjoittaminen on suuressa roolissa, joten yliopiston jäljiltä kirjoittamisen rutiini on säilynyt työelämässä. Yliopisto ei itsessään opeta tiettyä taitoa, mutta Mantilan mielestä ilman musiikkitiedettä hänellä olisi huonommat mahdollisuudet suoriutua työstään. Musiikkitiede on tarjonnut kokonaisvaltaisen ymmärryksen musiikkialasta ja sen toimintatavoista sekä sen yhteiskunnallisesta merkityksestä, ja tämä kaikki on hyödyllistä työelämässä.

Kirjoittaja on toisen vuoden musiikkitieteen opiskelija.

